

קוד אתי לאיגוד המתכננים

אוגוסט 2022

אנו, מתכננות ומתכנני ערים ואזורים, החברים באיגוד המתכננים בישראל, מחוייבים לקוד האתי של האיגוד ולכללי ההתנהגות של הפרופסיה שלנו. מקור מחוייבותנו מעצם הגדרת תכנון עירוני ואזורי כפרופסיה, שהיא מקצוע שמייחדת אותו שליחות חברתית, המוטלת על המצטרפים לשורותיו. פרופסיונלים מחוייבים לא רק בהכשרה אקדמית והשתלמויות מקצועיות אלא גם בפעולה לאורו של מצפן ערכי-מקצועי.

הקוד האתי כולל שני חלקים מובחנים. חלק א' מציב בפנינו ערכים ועקרונות, שהם עניינים שבין האדם לבין מצפנו המקצועי. חלק ב' הינו אוסף של כללי התנהגות מחייבים, אשר עבירה עליהם עלולה לגרום להגשת תלונה למוסדות של איגוד המתכננים.

חלק א' – המצפן הערכי של פרופסיית תכנון ערים ואזורים

חלק א' מציג את ערכי היסוד, המנחים את עבודתנו, ואת העקרונות שאנו שואפים להגשים. ערכים חברתיים בסיסיים עלולים להתנגש זה בזה, וכך גם ערכי היסוד המופיעים בקוד זה. במקרה שחלה התנגשות כזו, נפעיל שיקול דעת שיתייחס לעובדות ולהקשר של המקרה הספציפי, כמו גם להוראותיו של קוד אתי זה.

1. למתכננים אחריות מקצועית רחבה כלפי הציבור

חובתנו הראשונה במעלה היא לשרת את "אינטרס הציבור".

- 1.1 לקדם איכות חיים וצדק לכל. לפעול להבטחת נגישות (מרחבית וכלכלית) של כל התושבים לכלל השירותים החיוניים, כולל מים ומזון, דיור, בריאות, חינוך ותרבות, תעסוקה, קהילה, תחבורה ותקשורת, שטחים ציבוריים פתוחים ובנויים, תוך הכרה באחריות מיוחדת לצרכיהן של אוכלוסיות מעוטות משאבים כלכליים ופוליטיים.
- 1.2 לקדם שגשוג כלכלי, באמצעים שלא יזיקו לפגיעים ביותר בחברה בדור הנוכחי ושלא יפגעו בסיכויי שגשוג (prosperity) ושלומות (well-being) של הדורות הבאים.
- 1.3 לדאוג לפיתוח בר-קיימא של הסביבה הבנויה והפתוחה.
- 1.4 להגן על הטבע ולשמר מערכות אקולוגיות.
- 1.5 לתרום לפתרון קונפליקטים מרחביים ואחרים בדרכים של שלום.
- 1.6 לספק לציבורים מגוונים אפשרויות להשפיע באופן משמעותי על פיתוח תכניות, שאמורות להשפיע עליהם, כולל מי שחסרים ארגון וייצוג פורמליים.
- 1.7 להתחשב תמיד בתוצאות "בלתי מכוונות" (Unintended consequences) של עבודתנו המקצועית, בעיקר למנוע השלכות שליליות על אוכלוסיות מוחלשות.
- 1.8 לאסוף ולהשתמש בידע מקומי ולא להסתפק בידע מקצועי.

2. למתכננים אחריות כלפי מקצוע התכנון וכלפי עמיתיהם המתכננים

לפיכך, מוטל על כל המצטרפות והמצטרפים לשורותינו :

- 2.1 לפתח ולחזק את היושרה האישית-מקצועית, דבקות עקבית בעקרונות וערכים.
- 2.2 לפתח ולחזק את האמון ההדדי בינינו לבין המושפעים ישירות מפעולתנו המקצועית, בינינו לבין הציבור הרחב, בינינו לבין לקוחותינו ומעסיקותינו, בינינו לבין עצמנו.
- 2.3 להמשיך להשתלם ולהתמחות במקצוענו, לאורך חיינו המקצועיים.
- 2.4 להקדיש זמן ומשאבים לפיתוח מקצועי של סטודנטים, מתמחים, מתכננים צעירים ועמיתים אחרים; לחלוק עימם את הניסיון המקצועי והמחקרי שלנו.
- 2.5 לקדם גיוון בהכשרה ובתעסוקה המקצועית: גיוון מגדרי, לאומי, דתי, עדתי, גילי ועוד.
- 2.6 לתרום מזמננו ומיכולותנו לפעילות מקצועית לטובת החברה, במיוחד עבור קבוצות החסרות משאבי תכנון מספיקים.

חלק ב' – כללי התנהגות

איגוד המתכננים מחייב את חבריו לקבל על עצמם את כללי ההתנהגות שלהלן, על מנת לשמור על רמת המקצוע ועל האמון שחש הציבור כלפי מקצוענו. עבירה של מתכנן או מתכנתת על כללים אלה עשויה לגרום להגשת תלונה נגדו. הלוועדת האתיקה של האיגוד. ועדת האתיקה, לאחר בירור התלונה, רשאית להמליץ על העמדה לדין בפני בית הדין הפנימי של האיגוד.

3. יושרה מקצועית

- 3.1 ננהג בהגינות כלפי כל המשתתפים. ות בהליך התכנון.
- 3.2 לא נפלה בין אנשים וננהג בכבוד ובשוויון עם כולם.
- 3.3 נפעל בדרך הישר ונימנע מלעשות מעשים אסורים על פי החוק ולפי כללי האתיקה של האיגוד.
- 3.4 נספק ללקוחותינו ומעסיקינו מידע מלא, בהיר, מדויק, מבוסס על שיקול דעת מקצועי מנומק, ולא נמנע מכך, אם במתכוון או מתוך אדישות או חוסר אכפתיות.
- 3.5 נגייס לקוחות חדשים או נחפש מקום עבודה באמצעים כשרים, בעזרת מצג מדויק ביחס להשכלתנו וניסיוננו, ומבלי להוליד שולל, להטריד או להפעיל לחץ ואיומים.
- 3.6 לא נציע שירותים מקצועיים, באמצעות אמירה מפורשת או משתמעת, בדבר יכולתנו להשפיע על ההחלטות בדרכים לא נאותות.
- 3.7 נפעל בהתאם לבקשת לקוח. ה. או מעסיק. ה, כל עוד איננו מתבקשים. ות לנהוג באופן לא חוקי או באופן מנוגד לקוד האתי של המתכננים.
- 3.8 נספק נתונים, מידע ומסקנות מקצועיות למשרתי. ות ציבור בכירים. ות, כולל פוליטיקאים. ות, בין אם אלו תואמים לעמדותיהם. ן ובין אם לאו.

4. התייחסות לעמיתים/עמיתות למקצוע התכנון

- 4.1 נגלה יחס קולגיאלי כלפי עמיתות ועמיתים למקצוע, כולל מתן קרדיט לעבודתם.ן.
- 4.2 נקיים תחרות הוגנת בין עמיתים.ות, באופן שלא יפגע באיכות.
- 4.3 נציג באופן הוגן את הכישורים, העמדות והממצאים של עמיתות ועמיתים למקצוע; נחוה דעה אודות עבודתם ועמדותיהם של עמיתינו באופן הוגן ומקצועי.
- 4.4 לא נשתמש בעבודתם ותוצרתם של אחרים כדי לקבל הכרה מקצועית או לקבל זכויות יוצרים על עבודתם של אחרים.
- 4.5 לא נכפה על עמית.ה לתת חוות דעת הנוגדת את עמדתו.ה המקצועית.

5. ניגוד אינטרסים

- 5.1 בעת קבלת עבודות מלקוחות או מעסיקים, נימנע מניגוד עניינים, ואפילו ניגוד עניינים למראית עין; לא נקבל על עצמנו עבודה אם קיים חשש שלא נוכל למלא את חובתנו המקצועית, בשל עניין אישי או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לנו כלפי אחרים.
- 5.2 נגלה מראש ובאופן מלא ללקוח.ה או למעסיק.ה, וכן לכל גורם ציבורי ובכל דיון פומבי, כל אינטרס אישי שלנו בכל הנוגע לעבודת תכנון או ייעוץ שאנו נבצע.
- 5.3 לא נקבל עבודה מלקוחות או מעסיקים.ות, שיש להם אינטרסים מנוגדים, באותו פרויקט תכנון.

6. איסור טובת הנאה זולת שכר

- 6.1 כעובדי ציבור או נושאות משרה ציבורית, לא נקבל טובת הנאה חומרית (כגון: מתנה, עמלה, הנחה או כל טובת הנאה אחרת), שמהווה תגמול עבור סיוע פסול לקידום אינטרסים ייחודיים, או עלולה להתפרש כך, למעט השכר המתקבל מהמעסיק הציבורי.
- 6.2 לא נבצע עבודה אם בנוסף לתמורה המתקבלת בגינה אנו עשויים.ות להפיק רווח אישי או כלכלי עבור בני משפחתנו או המקורבים לנו, בין אם במישרין או בעקיפין, אלא אם הלקוח.ה או המעסיק.ה הסכימ.ה לכך בכתב מראש, לאחר שקיבל.ה מאיתנו גילוי מלא ובכפוף לכך שנבצע גילוי מלא של כל ניגוד עניינים פוטנציאלי בכל דיון פומבי בקשרו לעבודה.

7. חובת סודיות

- 7.1 לא נשתמש במידע מקצועי אשר התקבל במסגרת יחסי עבודה, שחשיפתו תפגע או תגרום נזק ללקוח.ה או למעסיק.ה, למעט במקרים הבאים:
- (א) בהליך משפטי המחייב זאת;
- (ב) במידה שהגילוי נדרש על מנת למנוע הפרה של החוק;
- (ג) הדבר דרוש על מנת למנוע פגיעה ממשית בציבור.
- בטרם יבוצע גילוי הנזכר בפסקאות (ב) ו-(ג), עלינו לבדוק בעיון את העובדות והסוגיות הנדונות, ובמידת האפשר, לקבל מספר חוות דעת מבעלי מקצוע המועסקים.ות אצל הלקוח או המעסיק.

8. ועדת אתיקה

ועדת האתיקה תהווה גוף מייעץ לחברי האיגוד ולוועד האיגוד בכל הנושאים הנזכרים בקוד אתי זה. אם וכאשר תוגשנה תלונות בנושאים אלה, ועדת האתיקה תדון בהן. בין ההחלטות שהוועדה רשאית לקבל: להודיע למתלונן. ת שאין ממש בתלונתו.ה, להציע גישור, לנזוף בנילון.ה, או להעביר את התלונה לטיפול בבית הדין של האיגוד.

- 8.1 כל מתכנן. ת רשאי. ת להתייעץ עם ועדת האתיקה של איגוד המתכננים בעניינים הכלולים בקוד האתי של האיגוד ועניינים אתיים אחרים.
- 8.2 כל אדם, לרבות עמיתים. ות למקצוע, רשאי להגיש תלונה לוועדת האתיקה של איגוד המתכננים, כנגד מתכנן. ת שהתנהל. ה בניגוד לחלק ב' של הקוד האתי של האיגוד.
- 8.3 לא נסתיר מידע מוועדת האתיקה, בכל מקרה שתוגש תלונה כנגדנו.
- 8.4 לא נתנכל ולא נאיים על אדם, אשר הגיש תלונה כנגדנו או כנגד מתכנן אחר או אדם, המסייע בבדיקה שעורך נציג ועדת האתיקה, בשל התנהגות הנוגדת את כללי האתיקה.
- 8.5 נשתף פעולה עם ועדת האתיקה בכל מקרה שנתבקש לעשות זאת.